

### مقایسه رضایت شغلی زنان با مردان



سودابه بیک لیک<sup>(۱)</sup>، حسین حاج بابایی، دکتر مصطفی اقلیما

چکیده

هدف کلی این پژوهش شناخت میزان رضایت شغلی زنان در مقایسه با مردان و رابطه آن با نحوه ارزشیابی، شرایط فیزیکی کار، امکانات رفاهی، رابطه با کارکنان و امنیت شغلی بوده است. مطالعات فرسنگی در جامعه مورد مطالعه در این پژوهش کارکنان شاغل در وزارت مسکن و شهرسازی بوده است که از بین آنان ۶۴۲ نفر بصورت تصادفی سهمیه ای انتخاب شده اند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از جداول توزیع فراوانی نمودار و آزمون مجدوزخی (X<sup>2</sup>) استفاده شده است. نتایج حاصل نشان داد که رضایت شغلی بیشتر متاثر از شرایط فیزیکی محیط کار، امکانات رفاهی ارزشیابی و امنیت شغلی بوده است و با عوامل چون سن، جنس، گروه‌های شغلی، سنوات خدمت رابطه‌ای نداشته است همچنین بین دو جنس از نظر رضایت شغلی تفاوت معناداری مشاهده نشده است.

۱- کارشناس ارشد مدارکاری اجتماعی

مقدمه

انسانها یعنی زنان و مردان ثروت واقعی هر ملتی را تشکیل می دهند و توجه به شرایط اجتماعی، زیستی و برخورداری آنان از حقوق حقه خود، از وظایف مسوولان هر کشوری است.

در جهان امروز توسعه انسانی به طور اعم و توسعه انسانی پایدار به مفهوم اخص آن می بایست مورد نظر قرار گیرد. دیگر تنها پیشرفت اقتصادی و تولید فزاینده تکنولوژی نمی تواند جوابگوی بحرانهای جهانی باشد و توسعه انسانی پایدار می بایست در قلب این موضوعات قرار گیرد، در چنین شرایطی است که نقش زنان به عنوان محور اصلی توسعه مورد توجه قرار می گیرد.

اولین مدخل مباحث توسعه، بعد اقتصادی آن بود که البته در آن مقطع ابتدا با مفهوم رشد همراه بوده، ولی به تدریج پس از عطف توجه به افزایش رشد، متعاقباً دموکراسی نیز مطرح گردیده و توسعه اجتماعی هم به این مباحث افزوده شد. پس از دهه ۱۹۷۰ به مهمترین وجه توسعه، یعنی توسعه نیروی انسانی توجه شد و در همین زمان بود که موضوع نقش زنان در توسعه، مورد توجه قرار گرفت.

امروزه در بررسی شاخصهای توسعه، به فعالیت اقتصادی، سیاسی و موقعیت اجتماعی زنان توجه خاصی مبذول می گردد. این توجه بنا به دو ضرورت صورت می گیرد: اولین گام در جهت توسعه، پذیرش مسوولیت توسط زنان است؛ چرا که در غیر این

۱- توسعه، کیفیت، و رشد کمیت را در بر می گیرد

صورت جامعه از عدم مشارکت بیش از نیمی از جمعیت خلاق در امر توسعه متضرر می گردد. علاوه بر این، ضرورت دیگر این مشارکت در یافت یک هویت و احساس رضایت در زنان است که به خاطر شرکت در سازندگی ایجاد می شود. به اعتقاد بسیاری از صاحب نظران زنی که با واقعیت اشتغال در تماس است، زنی است که زحمت کشیدن، مبارزه و برخورد با مشکلات خارج از خانه را لمس می کند. در نتیجه هوشیار تر از زنی خواهد بود که به شکل حمایت شده در درون خانه، کارهای روزمره را به طور تکراری انجام می دهد.

اگر سیر استقلال زن وابسته به کار باشد، طبیعتاً وی همواره از هویت خاصی برخوردار خواهد بود. پس دلیل ضرورت حضور زن در جامعه صرف نظر از فرآیند توسعه و حرائج اقتصادی، یک ضرورت اقتصادی، فرهنگی و انسانی است که باعث می شود پایگاه اجتماعی بالاتری کسب کند و بدین ترتیب حضور مؤثرتری در تصمیم گیریهای مربوط به سرنوشت خود و نهایتاً سرنوشت کشورش داشته باشد.

زنان بدون توجه به مشکلات و مسوولیتهای مختلفی که در پیش روی دارند، سعی می کنند مشاغلی را انتخاب نمایند تا علاوه بر کمک به اقتصاد خانواده نقش اجتماعی به سزایی در جامعه ایفا نمایند.

حال با توجه به این ضروریات که حضور مؤثر و مشارکت

واقعی زن در جامعه اجتناب ناپذیر می باشد، و با توجه به این واقعیت که کار کردن جوهره زندگی هر انسان اعم از زن و مرد می باشد و انسان جزو از طریق کار کردن قادر به ادامه حیات نیست، کنکاش در خصوص رضایت زنان از کارشان به عنوان یک نیروی کار فعال در مقایسه با مردان مطرح می گردد، که تا چه حد این رضایت مندی در میان زنان شاغل وجود دارد.

لذا آگاهی از میزان رضایت شغلی کارکنان ضرورت تام دارد، زیرا رضایت شغلی یکی از مقولات مهم و قابل بحث در مطالعات سازمانی است که صاحب نظران بسیاری به پژوهش و مطالعات در این زمینه پرداخته و براساس نتایج به دست آمده مبادرت به ارائه الگوها و مدل‌های خاص کرده اند که نشانه اهمیت موضوع می باشد.

یکی از شاخص های مهم برای سنجش توسعه هر کشور وضعیت زنان و نوع مشارکت آنان است، زیرا توسعه صرفاً در ارتباط با تولید ناخالص ملی و سطح درآمد سرانه سنجیده نمی شود، بلکه شامل بلوغ اجتماعی و سیاسی نیز می گردد. از آنجا که یکی از مولفه های بلوغ اجتماعی و سیاسی را می توان نحوه برخورد و رفتار جامعه با زنان دانست، بنابراین حضور فعال و مشارکت موثر زنان در جامعه از دیر باز حائز اهمیت بوده است.

با توجه به این مهم که نیمی از جمعیت جهان را زنان تشکیل

می دهند و زنان در ردیف بزرگترین نخاثری هستند که هنوز از وجودشان استفاده بهینه به عمل نیامده است، در آستانه هزاره جدید میلادی فراهم کردن زمینه های تازه برای مشارکت بیشتر از زنان و بهره گیری جدی تر از قدرت تفکر، ابداع، خلاقیت آنها باید در سر فصل برنامه های مدیریت نوین قرار گیرد.

سیاست گذاران و برنامه ریزان مسائل زنان به خوبی آگاه

هستند که بهره گیری از نیروی انسانی

مرد یا زن نیازمند تفکر و برنامه ریزی استراتژیک آگاهانه و

ترسیم چشم انداز روشن و شفاف است. این مسؤلیت در ارتباط

با زنان در جامعه ای با بافت و مولفه های فرهنگی از حساسیت و

پیچیدگی بیشتری برخوردار است. زنان شاغل در سازمانهای

کشور نیاز به توجه و بهره مند شدن از تسهیلاتی دارند که ارائه را

از وظایف و عملکرد اصلی مدیران ارشد منابع انسانی در سازمان

ها می دانند. رضایت شغلی زنان، که می توانند نقش موثر و

سازنده ای در پیشبرد اهداف توسعه و سازندگی بعهده گیرند

مسئله قابل اهمیت است، زیرا اشتغال و مشارکت زنان دارای

ابعاد، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی، اقتصادی و روانی می باشد.

اما آنچه مسلم است و در نظر افراد در وهله نخست جلوه

می کند، تنها بعد اقتصادی اشغال زنان است. البته این بعد

دارای دو مرحله می باشد، مرحله اول خانواده را در رفاه

قرار می دهد و در مرحله دوم جامعه را در روند توسعه می

کشاند ، پیشرفت را تسریع می بخشد . متعاقب این اشتغال است که مساله تخصص و سواد آگاهی زنان مطرح می شود و بدین صورت بار فرهنگی جامعه بالا می رود و دیگر اینکه زن با سواد در انتقال ارزشها و هنجارهای فرهنگی جامعه به فرزندان خود آگاهانه تر عمل می کند . با توجه به این مطلب که زنان از یک سو پاسداری از حریم خانواده ، وظیفه سنگین تربیت فرزندان را به عهده دارند و از طرفی ضرورت هم زمان مسائل و مشکلاتی را برای زنان شاغل فراهم آورده ، بنابراین بی توجهی یا کم توجهی به مساله رضایت از کار می تواند صدمات جبران ناپذیری را به بار آورد .

مطالعه در مورد رضایت شغلی به دلایل زیر حائز اهمیت است :

- ۱- شواهد روشنی در دست است که کارکنان ناراضی بیشتر از انجام کار طفره می روند و به احتمال بیشتری استعفا می دهند.
- ۲- کارکنان راضی ، از بهداشت روانی ، سلامت جسمی و طول عمر بیشتری برخوردارند .
- ۳- رضایت فرد از شغل به زندگی فرد در خارج از محیط کار منتقل می شود ، کارمند راضی یک شهروند راضی خواهد بود و این امر در مورد زنان از حساسیت بیشتری برخوردار میباشد
- ۴- رضایت شغلی رابطه معکوس با ترک خدمت و غیبت کارکنان دارد و این مساله برای سازمان از اهمیت فوق العاده ای

برخوردار است .

### روش پژوهش

به طور کلی روش پژوهش در این تحقیق بدین صورت است که ابتدا رضایت افراد مورد پژوهش از هر یک از عوامل موثر بر رضایت شغلی بوسیله پرسشنامه سنجیده می شود ، سپس اطلاعات بدست آمده از طریق پرسشنامه بوسیله جداول و آزمونهای آماری سنجش می گردد .

جامعه آماری مورد مطالعه ، کارکنان وزارت مسکن و شهر سازی و ۴ سازمان تابعه می باشند ، که در زمان تحقیق (آبان ۱۳۷۹) تعداد ۹۷۳ نفر کارمند در قسمتهای مختلف مشغول فعالیت بوده اند ، که ۶۴۲ نفر از این تعداد مردان و ۳۳۱ نفر زنان می باشند .

به منظور تعیین حجم نمونه ۱۵ درصد از کل افراد شاغل ، ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردیدند . به نسبت کل مردان که ۶۴۲ نفر می باشند ، ۹۷ نفر مرد و به نسبت کل زنان که ۳۳۱ نفر می باشند ۵۳ نفر زن به روش نمونه گیری طبقه ای انتخاب گردیدند . با توجه به اینکه جامعه مورد بررسی شامل ساختمان مرکزی وزارتخانه و ۴ سازمان تابعه (یعنی ۵ طبقه ) می باشد ، تعداد نمونه هر طبقه به نسبت شاغلین آن طبقه انتخاب گردیده

گرفت.

### روش تجربه و تحلیل داده ها

برای توصیف نتایج، از ابزار های آماری نظیر جداول توزیع فراوانی، و آزمون کای اسکویر، برای تجزیه و تحلیل سوالات پژوهش استفاده گردیده است. برای استخراج پرسشنامه و تجزیه و تحلیل داده ها از برنامه نرم افزاری SPSS استفاده شده است.

### نتایج

هدف کلی این پژوهش شناخت میزان رضایت شغلی زنان شاغل در وزارت مسکن و شهر سازی در مقایسه با مردان می باشد. برای تحقیق این امر هدف کلی به ۷ هدف جزئی تقسیم گردید، و براساس مطالعات و مبنای نظری سوالات پژوهش (۸ سوال) نیز تدوین و تنظیم گردید. اینطور استنباط می شد که به طور کلی زنان در تمام موارد از مردان ناراضی تر باشند. زیرا وجود تضادهای ناشی از وظائف متعددی که زن در محیط خانه و اجتماع عهده دار می باشد، هم چنین عدم وجود امکانات لازم در محیط کاری و ایجاد خستگی ناشی از اشتغال که بالطبع باعث فرسودگی زودرس زنان شاغل می گردد. در کاهش رضایت شغلی آنان مؤثر می باشد. علیرغم چنین بینشی داده های پژوهش این چنین نشان داده است. در ارتباط با اهداف هفت گانه پژوهش مقایسه رضایت شغلی

است. یعنی در هر طبقه که تعداد اعضای آن طبقه بیشتر بوده حجم نمونه بیشتری از آن طبقه انتخاب شده، انتخاب زنان و مردان در هر طبقه به نسبت حجم نمونه و حجم طبقات تعیین گردیده است. نمونه ها به صورت روش سیستماتیک انتخاب شدند.

### ابزار تحقیق

ابزار تحقیق پرسشنامه ای است که در دو قسمت مشتمل بر ۳۲ سوال بسته و یک سوال باز مجموعاً ۳۳ سوال تنظیم گردیده است. قسمت اول شامل: مشخصات فردی پاسخ دهندگان (۹ سوال) جنس، سن، میزان تحصیلات، وضعیت شغلی، وضعیت استخدام، سنوات خدمت، حقوق و مزایا، وضعیت تاهل، نوع محل سکونت. قسمت دوم شامل: ۲۴ سوال ۵ گزینه ای در زمینه رضایت مندی است که در رابطه با اهداف پژوهش می باشد. گزینه ها عبارتند از خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد.

### روایی و اعتبار

به منظور حصول از اعتبار و روایی پرسشنامه علوم اجتماعی و مطالعات فرهنگی ابتدا پرسشنامه مقدماتی با ۳۸ سوال تنظیم (۳۷ سوال بسته یک سوال باز) و توسط افرادی که به عنوان نمونه به صورت تصادفی انتخاب شده بودند (گروه نمونه ۳۰ نفری) پرسشنامه روی آنها اجرا گردید، که پس از ارزیابی و اصلاحات و حذف ۵ سوال، پرسشنامه نهایی تهیه و با میزان آلفای ۷۷ درصد مورد تایید قرار

از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۷ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

سوال شماره ۲: رضایت شغلی در کدامیک از گروه های

جنسی بیشتر است؟

**جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب جنسیت**

رضایت نظری	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
زنان	۶	۱۱,۳	۳۷	۶۹,۸	۱۰	۱۸,۹	۵۳
مردان	۵	۵,۴	۵۹	۶۴,۱	۲۹	۳۱,۲	۹۳

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال

۳/۷۱      ۲      ۰/۱۵۷

با توجه به میزان رضایت در سطوح مختلف میزان رضایت

مردان از زنان بیشتر است یعنی زنان از مردان ناراضی ترند. ولی

با توجه به مقدار احتمال، آزمون در سطح  $\alpha=0/05$  معنی دار نیست

یعنی بین رضایت شغلی و جنسیت به لحاظ آماری رابطه معنی

دار وجود ندارد. از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۴ نفر به این سوال

**جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب گروه های شغلی**

رضایت نظری	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کارمند	۴	۲/۹	۳۹	۶۷/۹	۱۶	۱۱/۴	۵۹
کارشناس	۶	۴/۳	۴۳	۷۰/۷	۱۸	۱۲/۸	۶۷
سایر	..	..	۱۱	۷/۹	۳	۲/۱	۱۴
جمع	۱۰	۷/۲	۹۳	۶۷/۵	۳۷	۲۶/۳	۱۴۰

زنان و مردان شاغل در رابطه با مدیریت، نحوه ارزشیابی، امنیت

شغلی، حقوق و مزایای شغلی، امکانات رفاهی، رابطه با کارکنان،

شرایط فیزیکی محیط کار، تفاوت بین زنان و مردان وجود داشته

یعنی مردان رضایت بیشتری از زنان دارند، ولی با توجه به نتایج

آماره بدست آمده، آزمون در سطح  $\alpha=0/05$  معنی دار نیست

یعنی بین رضایت شغلی زنان و مردان در رابطه با اهداف فوق به

لحاظ آماری رابطه معنی داری وجود ندارد.

**در ارتباط با سوالات پژوهش**

سوال شماره ۱: رضایت شغلی در کدامیک از گروه های سنی

بیشتر است؟

**جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب سن**

گروه های سنی	کمتر از ۳۰ سال		۳۰-۴۰ سال		۴۰-۵۰ سال		۵۰ سال و بیشتر		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کم	۱	۰,۷	۳	۲,۱	۵	۳,۵	۱	۰,۷	۹
متوسط	۲۲	۱۶	۳۰	۲۱	۲۲	۲۳	۹	۶	۹۴
زیاد	۳	۲	۱۴	۱۰	۱۲	۸	۷	۵	۳۶
جمع	۲۷	۱۸,۷	۴۷	۳۲,۱	۳۹	۲۶,۵	۲۰	۱۴,۲	۱۳۳

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال

۱۰/۷۹      ۶      ۰/۹۵

همانطور که جدول فوق نشان می دهد در گروه های سنی

مختلف ۶۶ درصد کارکنان رضایت شغلی متوسط و ۲۷ درصد

در سطح رضایت شغلی بالا قرار گرفته اند. ولی با توجه به نتایج

حاصل، آزمون در سطح  $\alpha=0/05$  معنی دار نیست. یعنی بین

رضایت شغلی و سن به لحاظ آماری رابطه معنی دار وجود ندارد.

سوال شماره ۵: رضایت شغلی کارکنان در کدامیک از محیط های کاری بیشتر است.

**جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب شرایط**

**فیزیک محیط کار**

شرایط فیزیکی	کم			متوسط			زیاد			جمع
	تعداد	درصد	نرمد	تعداد	درصد	نرمد	تعداد	درصد	نرمد	
کم	۶	۴,۱	۲۷	۱۸,۵	۵	۳,۴	۳۸	۲۶	۲۶	
متوسط	۵	۳,۴	۴۶	۳۱,۵	۲۱	۱۴,۴	۷۲	۴۹,۳	۴۹,۳	
زیاد	۰	۰	۲۳	۱۵,۸	۱۳	۸,۹	۳۶	۲۴,۷	۲۴,۷	
جمع	۱۱	۷,۵	۹۶	۶۵,۸	۳۹	۲۶,۷	۱۴۶	۱۰۰	۱۰۰	

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال  
۱۰/۳۷      ۳      ۰/۰۳۵

با توجه به مقدار احتمال و سطح معنی داری بین رضایت شغلی و رضایت از شرایط فیزیکی محیط کار رابطه وجود دارد. یعنی هر چه از شرایط فیزیکی محیط کار رضایت بیشتری وجود داشته باشد رضایت شغلی بالاتر است. همانطور که از جدول فوق مشخص است کسانی که میزان رضایت شغلی کمی دارند از شرایط فیزیکی محیط کار رضایتی ندارند. با توجه به اینکه  $a = 0/05$  می باشد، آزمون معنی دار گردیده است یعنی بین رضایت شغلی و مناسب بودن شرایط فیزیکی یا اطمینان ۹۵٪ رابطه معنی داری وجود دارد. از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۳ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال  
۱/۸۳      ۴      ۰/۷۶۷

با توجه به نتایج حاصل، آزمون در سطح  $a = 0/05$  معنی دار نیست، یعنی بین رضایت شغلی و گروه های شغلی به لحاظ آماری رابطه معنی دار وجود ندارد.

\* سایر گروه های شغلی شامل: وزیر، معاونین، مدیران کل، رؤسای باشند.  
\* از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۱۰ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

سوال شماره ۴: رضایت شغلی کارکنان در رابطه با سنوات خدمت چگونه است؟

**جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب سنوات خدمت**

سنوات خدمت	کم			متوسط			زیاد			جمع
	تعداد	درصد	نرمد	تعداد	درصد	نرمد	تعداد	درصد	نرمد	
۱-۱۰	۱	۰,۷	۲۷	۱۹,۳	۸	۵,۷	۳۶	۲۵,۷	۲۵,۷	
۱۰-۲۰	۴	۲,۸	۴۰	۲۸,۶	۱۳	۹,۳	۵۷	۴۰,۷	۴۰,۷	
۲۰-۳۰	۵	۳,۶	۲۶	۱۸,۶	۱۶	۱۱,۴	۴۷	۳۳,۶	۳۳,۶	
جمع	۱۰	۷,۱	۹۳	۶۶,۵	۳۷	۲۶,۴	۱۴۰	۱۰۰	۱۰۰	

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال  
۴/۷۱      ۳      ۰/۳۱۸

با توجه به نتایج حاصل، آزمون در سطح  $a = 0/05$  معنی دار نیست، یعنی بین رضایت شغلی و سنوات خدمت به لحاظ آماری رابطه معنی دار وجود ندارد.  
از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۱۰ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب نحوه ارزشیابی

مقیاس رضایت شغلی	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کم	۱۱	۷,۵	۶۰	۴۱,۱	۱۳	۸,۹	۸۴
متوسط	۰	۰	۲۹	۱۹,۱	۱۸	۱۲,۳	۴۷
زیاد	۰	۰	۷	۴,۸	۸	۵,۵	۱۵
جمع	۱۱	۷,۵	۹۶	۶۵,۸	۳۹	۲۶,۷	۱۴۶

آماره آزمون (X<sup>2</sup>) درجه آزادی مقدار احتمال

۱۹/۷۹ ۴ ۰/۰۰۱

باتوجه به آمار آزمون و مقدار احتمال محاسبه شده،  $a = 0/05$  که مقدار احتمال از  $a$  کوچکتر است این آزمون در سطح  $a = 0/05$  به لحاظ آماری معنی دار است، یعنی بین رضایت شغلی و ارزشیابی رابطه وجود دارد و با توجه به متن جدول مشاهده می شود که ارزشیابی رابطه مستقیم با رضایت شغلی دارد.

از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۴ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

سوال شماره ۸: رضایت شغلی کارکنان در رابطه با امنیت

شغلی چگونه است؟

جدول رضایت شغلی کارکنان بر حسب امنیت شغلی

مقیاس رضایت شغلی	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کم	۹	۶	۲	۱	۰	۰	۱۱
متوسط	۵۴	۳۷	۳۶	۲۷	۶	۴	۹۶
زیاد	۱۳	۹	۱۶	۱۰	۱۰	۶	۳۹
جمع	۷۶	۵۲	۵۴	۳۸	۱۶	۱۰	۱۴۶

سوال شماره ۶: رضایت شغلی کارکنان در رابطه با

امکانات رفاهی چگونه است؟

مقیاس رضایت شغلی	کم		متوسط		زیاد		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
کم	۳	۱,۵	۸	۵,۵	۰	۰	۱۱
متوسط	۱۲	۹	۶۳	۴۳	۲۱	۱۴	۹۶
زیاد	۱۲	۹	۱۹	۱۳	۸	۵	۳۹
جمع	۲۷	۱۹,۵	۹۰	۶۱,۵	۲۹	۱۹	۱۴۶

آماره آزمون (X<sup>2</sup>) درجه آزادی مقدار احتمال

۱۳/۹۵ ۴ ۰/۰۱

همانطوریکه جدول فوق نشان می دهد از کل افراد نمونه جامعه ۶۶ درصد در سطح رضایت متوسط و ۲۷ درصد در سطح رضایت بالا از امکانات رفاهی قرار گرفته اند.

با توجه به آماره آزمون و اعداد جدول توافقی فوق چنین نتیجه می گیریم که بین امکانات رفاهی و رضایت شغلی رابطه وجود دارد، یعنی کسی که امکانات رفاهی بالا دارد رضایت شغلی اش بیشتر و کسی که امکانات رفاهی پایین دارد از رضایت شغلی پایین تری برخوردار است، با توجه به اینکه  $a = 0/05 < 0/01$  آزمون معنی دار شده است.

از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۴ نفر به این سوال پاسخ نداده اند؟

سوال شماره ۷: رضایت شغلی کارکنان در رابطه با نحوه

ارزشیابی چگونه است؟



**پیشنهاد**

یافته های این پژوهش می تواند در وزارت مسکن و شهر سازی مورد توجه قرار گیرد، بنحوی که در برنامه ریزی های کلی، نیازهای کارکنان شاغل مد نظر قرار گرفته و در جهت فراهم نمودن امکانات و تسهیلات لازم برای کارکنان و برآورده نمودن انتظارات به حق آنان اقدام لازم را بعمل آورند.

\*مدیران با اکتانال صحیح مدیریت و ایجاد رابطه دوستانه با کارکنان سعی نمایند تا با مسائل و مشکلات آنان از نزدیک آشنا شده و در صدد رفع مشکلات آنان برآیند.

\*حقوق و مزایای شغلی برای همه کارکنان یکی از مهمترین شرایط کاری به شمار می آید لذا پیشنهاد می گردد که حقوق پرداختی به کارکنان براساس عوامل و قابلیت های فردی از قبیل میزان تحصیلات، نوع کاری که انجام می شود، سابقه کاری، شرایط اقتصادی و اجتماعی تعیین و پرداخت گردد.

\*همچنین باید از امکانات اداری، تسهیلات شغلی، امکانات رفاهی، امنیت شغلی، نحوه ارزشیابی صحیح و ... غافل نبود چون دسترسی یا عدم دسترسی به مشاغل جایگزین در خارج از سازمان، تصویر سازمان در اجتماع و پایگاه اجتماعی شغل در حفظ عضویت و تعلق سازمانی کارکنان مؤثر است.

**منابع:**

۱- الوانی، سیدمهدی مدیریت عمومی انتشارات نشرنی چاپ پنجم

آماره آزمون (X<sup>2</sup>)      درجه آزادی      مقدار احتمال

۱۶/۳۷	۶	۰/۰۳
-------	---	------

با توجه به آماره آزمون و مقدار احتمال، بین رضایت شغلی و امنیت شغلی رابطه وجود دارد یعنی هر چه امنیت شغلی بیشتر باشد رضایت شغلی نیز افزایش می یابد  $0.03 < 0.05 = 0.03$  مقدار احتمال از کل تعداد نمونه (۱۵۰ نفر) ۳ نفر به این سوال پاسخ نداده اند.

داده های این پژوهش نشان داد که رضایت شغلی با سن، جنس، گروه های شغلی و سنوات خدمت رابطه معنی داری ندارد. ولی با شرایط فیزیکی محیط کار، امکانات رفاهی، ارزشیابی و امنیت شغلی رابطه مستقیم دارد. ضمن اینکه میزان رضایت شغلی ۱۵۰ نفر از افراد نمونه جامعه (زنان و مردان) در رابطه با حقوق و مزایای شغلی، نحوه ارزشیابی، امنیت شغلی، امکانات رفاهی، رابطه با مدیریت و رضایت از شرایط فیزیکی محیط کار در سطح پایین رضایت می باشد.

در رابطه با سوال باز پرسشنامه که تحت عنوان (به نظر شما) چه عواملی در ایجاد رضایت شغلی مؤثرند مطرح شده بود، پاسخ های ارائه شده به ترتیب اولویت جمع بندی گردید که به شرح ذیل می باشد:

- ۱- مکفی بودن حقوق و مزایا
- ۲- اعمال صحیح مدیریت
- ۳- مدیران
- ۴- نحوه ارزشیابی
- ۵- امنیت شغلی
- ۶- قانونمندی سازمان
- ۷- امکانات رفاهی
- ۸- ارتباط دوستانه کارکنان

- تهران ۱۳۷۱
- ۲- الوانی، سیدمهدی پژوهشی در زمینه برخی از مشکلات سازمانی و عدم ارضای نیاز کارکنان. مقاله هایی درباره مبانی رفتار سازمانی و انگیزش انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی چاپ اول تهران ۱۳۷۰
- ۳- الوانی، سیدمهدی، مدیریت عمومی انتشارات نشر نی ۱۳۶۷.
- ۴- اسددهقی، فاطمه پایان نامه بررسی مسائل و مشکلات زنان شاغل صدا و سیما تهران ۱۳۶۷
- ۵- اشعریون، منیر، پایان نامه بررسی تطبیقی اثرهای روابط غیر رسمی کارکنان و کارآیی دانشگاه های علامه طباطبایی و تهران ۱۳۷۷.
- ۶- باقریان، میترا، بررسی ویژگیهای اشتغال زنان در ایران ۱۳۵۵ - ۱۳۶۵ دفتر جمعیت و نیروی انسانی سازمان برنامه و بودجه ۱۳۶۹
- ۷- پارکینسون، نورث کوث و ساپر، رستم جی، اندیشه های بزرگ مدیریت ترجمه ایران نژاد، مهدی انتشارات موزک آموزش بانکداری تهران ۱۳۶۹
- ۸- پرهیزکار، کمال، روابط انسانی در مدیریت انتشارات اشرافی چاپ اول تهران ۱۳۶۸
- ۹- تقی پور، فاطمه، پایان نامه بررسی نظرات ماماهاى شاغل در بیمارستانهای علوم پزشکی تهران در مورد عوامل مؤثر بر رضایت شغلی شان. تهران ۱۳۷۴
- ۱۰- ترنس آر، میچل مردم در سازمانها زمینه رفتار سازمانی ترجمه شکرشکن، حسین انتشارات رشد تهران ۱۳۷۳
- ۱۱- جاسبی، عبدالله، اصولی و مبانی مدیریت انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی تهران ۱۳۷۱
- ۱۲- جزئی، نسرين، مقاله بررسی مشارکت زنان در عرصه های مختلف اقتصادی، سقف شیشه ای مانع رشد زنان تدبیر ماهنامه علمی، آموزشی در زمینه مدیریت شماره ۹۵ سال دهم شهریور ۱۳۷۸
- ۱۳- جزئی، نسرين، مقاله مدیریت نوین و اشتغال زنان اندیشه جامعه ماهنامه اجتماعی، فرهنگی شماره ۱۵ بهمن ۱۳۷۹
- ۱۴- حقایق خراسانی، بتول پایان نامه سنجش میزان استرس شغلی و بررسی تاثیر آن برخشنودی شغلی و سلامت روان کارگران و کارکنان شرکت داروپخش تهران ۱۳۷۸
- ۱۵- حسینی زاده، علی اکبرپایان نامه بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی کارمندان دانشگاه تربیت مدرس تهران ۱۳۷۹
- ۱۶- حجازی، ناهید مقاله پاداش مناسب، لازمه بهروری و رضایت شغلی نشریه علمی، پژوهشی، اطلاع رسانی مدیریت شماره ۴۵ سال نهم مهر- آبان ۱۳۷۹
- ۱۷- خاتم، اعظم، مقاله ساختار اشتغال زنان شهری قبل و بعد

انسان سازمانی ترجمه فرج وند ، اسفندیار نشریه زمینه شماره

۵۱-۵۲ مهر - آبان ۱۳۷۴

۲۶- زمانی، پریسا ، امینی . فضل الله مقاله فاصله بین زنان

و مردان در کارهای اجرایی و مدیریت تدبیر ماهنامه علمی ،

آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۱۰۹

سال یازدهم دی ۱۳۷۹

۲۷- سقراط ، سیده نازنین . مقاله نقش اشتغال زنان در افزایش

بهره وری جامعه و خانواده گزارش دومین همایش خانواده و

بهره وری کنکره ملی بهره وری در ایران ۲۵ خرداد ۱۳۷۶

۲۸- سعادت ، اسفندیار مدیریت منابع انسانی انتشارات

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)

بهار ۱۳۷۸

۲۹- سلطانی ، ایرج . مقاله نقش توسعه منابع انسانی در

امنیت شغلی کارکنان تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه

مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۱۰۵ سال یازدهم

شهریور ۱۳۷۹

۳۰- ساعتچی ، محمود . مقاله نگرش کارکنان درباره عوامل

مؤثر در رضایت شغلی و مرکز خدمت مطالعات مدیریت ۱۳۷۰

۳۱- شاهسوند بغدادی، پریچهر . روشمند ، جلیل ، قلی پور

رافیک . سیمای زن در جهان (آمریکا) مرکز امور مشارکت زنان

ریاست جمهوری نشر برگ زیتون پاییز ۱۳۷۷

از انقلاب اسلامی فصلنامه فرهنگی و اجتماعی گفتگو شماره

۲۸- ۱۳۷۹

۱۸- دسلر، گری مبنای مدیریت ترجمه مدنی ، داود

انتشارات پیشبرد چاپ چهارم تهران ۱۳۷۲

۱۹- دسلر، گری مبنای مدیریت ترجمه مدنی ، داود

انتشارات آرین چاپ دوم تهران ۱۳۷۱

۲۰- رابینز، استیفن . مدیریت رفتار سازمانی (رفتار فردی) جلد

اول ترجمه پارسائیان ، علی ، اعرابی ، سید محمد انتشارات مؤسسه

مطالعات و پژوهشهای بازرگانی تهران ۱۳۷۴

۲۱- رابینز، استیفن . مبنای رفتار سازمانی ترجمه پارسائیان

، علی ، اعرابی ، سید محمد انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی

تهران ۱۳۷۶

۲۲- رابینز ، استیفن . رفتار سازمانی ، مفاهیم ، نظریه ها

و کاربردها جلد اول ترجمه پارسائیان ، علی اعرابی ، سید محمد

انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی تهران ۱۳۷۷

۲۳- رابینز ، استیفن . رفتار سازمانی ، مفاهیم ، نظریه ها و

کاربردها جدول سوم ترجمه پارسائیان ، علی ، اعرابی ، سید محمد

انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی تهران ۱۳۷۷

۲۴- رضائیان، علی . مقاله معمای مدیریت مجله دانش مدیریت

، دانشکده علوم اداری تهران شماره ۳۱- ۳۲ ۱۳۷۵

۲۵- راندال ، دونان . مقاله تعهد سازمانی ، نگرش مجدد به

- ۳۲- شاه رکنی ، حبیب الله . مقاله بیگانگی از سازمان چگونه شکل می گیرد تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۱۱۰ سال ۱۳۷۹.
- ۳۳- شاه رکنی ، حبیب الله . مقاله عوامل افزایش بازده کار تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۹۹ سال دهم دی ۱۳۷۸.
- ۳۴- شاکری نیا ، ایرج . مقاله امنیت و رضایت شغلی و بهداشت روانی تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۷۲ خرداد ۱۳۷۶.
- ۳۵- شمسی ، شمس الدین . مقاله بررسی و تعیین انگیزه های شغلی پرستاران سمینار سراسری مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی و رفتار سازمانی دانشکده پرستاری شهید بهشتی تهران ۱۳۷۲.
- ۳۶- شادی طلب ، ژاله . مقاله ویژگیهای اشتغال زنان در ایران مجله تعاون شماره ۵۹ ، ۱۳۷۵.
- ۳۷- صفوی ، حسن . پایه های روانشناسی انتشارات دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی سال ۱۳۵۶.
- ۳۸- طباطبایی زاده ، میترا . پایان نامه بررسی رضایت شغلی کارکنان شاغل در مراکز بهزیستی تهران سال ۱۳۷۶.
- ۳۹- صادقپور ، ابوالفضل ، مقدس ، جلال . نظریه جدید سازمان ، مدیریت و علم مدیریت نشر مؤلفین چاپ ششم تهران ۱۳۷۴ - ۷۷.
- ۴۰- علمی ، بیژن مقاله بررسی عوامل روانی ، اجتماعی مؤثر بر وجدان کاری تدبیر ماهنامه علمی ، آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۹۹ سال دهم دی ۱۳۷۸.
- ۴۱- علائی حسین ، مهدی مقاله نقش و تاثیر آموزش زنان در بهره وری خانواده و جامعه گزارش دومین همایش خانواده و بهره وری کنگره ملی بهره وری ایران ۲۵ خرداد ۱۳۷۶.
- ۴۲- عباس زادگان ، سید محمد مدیریت بر سازمانهای ناآرام انتشارات گلشهر چاپ اول ۱۳۷۹.
- ۴۳- عباس زاده ، میرمحمد . وجدان کار انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، ارومیه ۱۳۷۴.
- ۴۴- قنوت ، احمدرضا . مقاله روانشناسی صنعتی و سازمانی (روان شناسی کار) نشریه علمی ، پژوهشی ، اطلاع رسانی مدیریت انجمن مدیریت ایران شماره ۳۵ سال نهم اردیبهشت ۱۳۷۸.
- ۴۵- فرهمند فرخند ، محمدرضا . پایان نامه نقش عوامل انگیزشی در رابطه با کارآئی کارمندان مدیریت امور اعتباری بانک تجارت تهران ۱۳۷۴ - ۷۷.
- ۴۶- فرنود ، احمد . زن در رسانه ها ناشر دفتر امور زنان تهران ۱۳۷۱.

- نهاد ریاست جمهوری چاپ اول. ۱۳۷۴
- ۴۷- کیت ، دیویس و نیواستورم ، جان . رفتار انسانی در کار (رفتار سازمانی) ترجمه طوسی ، محمد علی انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی چاپ اول. ۱۳۷۰
- ۴۸- کریم زاده ، مجید . مقاله تعهد سازمانی نشریه علمی، پژوهشی ، اطلاع رسانی مدیریت شماره ۳۹ سال نهم آبان - آذر. ۱۳۷۸
- ۴۹- کار ، مهرانگیز زنان در بازار کار ایران انتشارات روشنگران. ۱۳۷۲
- ۵۰- گیوریان ، حسن مقاله زنان در مدیریت تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه مدیریت سازمان صنعتی شماره ۱۰۳ - سال یازدهم تیر. ۱۳۷۹
- ۵۱- محمدی ، رخشنده . مقاله به کارگیری مؤثر نیروی انسانی تدبیر ماهنامه علمی - آموزشی در زمینه مدیریت سازمان مدیریت صنعتی شماره ۱۱۰ بهمن. ۱۳۷۹
- ۵۲- مرکز آمار ایران فرهنگ تغاریف و معانییم به کاررفته مطالعات تهران. ۱۳۷۲
- در طرحها و گزارشهای آماری. ۱۳۷۸
- ۵۳- متانی ، مهرداد. مقاله بررسی زمینه ها و علل ضعف اشتیاق به کار در سازمانهای دولتی ایران نشریه علمی - پژوهشی اطلاع رسانی مدیریت انجمن مدیریت ایران شماره ۴۵ سال دهم مهر - آبان. ۱۳۷۹
- ۵۴- میرسپاسی ، ناصر. مدیریت منابع انسانی و روابط کار
- (نگرشی نظام گرا) انتشارات مروارید چاپ سیزدهم. ۱۳۷۲
- ۵۵- مصلح ، عبدالحمید . پایان نامه رابطه بین شخصیت و رضایت شغلی با توجه به ویژگیهای شغلی تهران. ۱۳۷۴
- ۵۶- معتمدی ، غلامرضا ، بشیری ، عباس ، باقری ، سعید. قوانین و مقررات مربوط به زنان در ایران ، سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران انتشارات ققنوس . تهران. ۱۳۷۷
- ۵۷- نصراللهی ، تهمینه . رضائلو ، محترم . راعی ، سعیده . پایان نامه بررسی عوامل مؤثر در چگونگی خشنودی از کار تهران. ۱۳۵۹ -
- ۵۸- نیکخو امیری ، عباس . پایان نامه رضایت شغلی کارکنان شرکت آب و فاضلاب استان مازندران. ۱۳۷۲ - ۷۳
- ۵۹- هرسی ، پال و بلانچارد کنت مدیریت رفتار سازمانی و کاربرد منابع انسانی ترجمه علاقه بند ، علی انتشارات امیرکبیر
- ۶۰- هرسی ، پال و بلانچارد ، کنت . مدیریت رفتار سازمانی ترجمه کبیری ، قاسم انتشارات جهاد دانشگاهی (ماجد) چاپ سوم تهران. ۱۳۷۱
- ۶۱- یزدخواستی ، بهجت زنان و تغییرات اجتماعی انتشارات مانی تهران. ۱۳۷۲

## خشونت علیه زنان در جهان

لطیف جعفری (۱)

چکیده:

نگرشها، اعتقادات، سنتها، خواستار و انتظارات متفاوت اجتماعی بین دو جنس زن و مرد؛ این دو جنس را علیرغم این که در کنار هم بوده گاهی هم در مقابل هم قرار داده است. به نحوی که هر دو به انجام رفتارهای خشونت آمیزی نسبت به هم (عمدتاً از سوی مرد) میبایست ورزیده اند. مردان به لحاظ قدرت جسمانی و برتریهای خود معمولاً زنان را مورد بی توجهی و بی مبری قرار داده و گاهی حتی خصومت و خشونت عنان گسیخته ای را بر آنان روا داشته اند. تاریخ همیشه ناظر و شاهد مظلومیت و سوء استفاده گسترده از زنان در اشکال مختلف آن بوده است که این مقاله به اندکی ناچیز از آن همه در جهان، اشاره دارد.

خشونت علیه زنان عامل عمده بی در ایجاد آسیبهای جسمی و روانی بر آنان محسوب می شود. خشونت علیه زنان به اشکال مختلف وجود دارد که شامل خشونتهای خانگی، تجاوز، خرید و فروش دختران و زنان، روسپیکری اجباری، خشونتهای ناشی از جنگ مثل قتل، تجاوزهای سیستماتیک، بردگی جنسی و بارداری اجباری بعلاوه انواع دیگر خشونتها که شامل قتل برای دفاع

نوزادان دختر، انتخاب جنسیت نوزادان، ختنه دختران و سایر اعمال و سنتهای آزار دهنده است.

بیانیه حذف خشونت علیه زنان در مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۱۹۹۲، خشونت علیه زنان را به عنوان خشونت علیه بشر و یک نوع جنایت علیه زنان تلقی کرد و کنفرانس جهانی زنان

۱- دانشجوی دکتری روانشناسی

در ۱۹۹۵ در پکن مساله خشونت علیه زنان را به عنوان یکی از ۱۶ مساله بحرانی که نیاز به توجه خاص دولتها و مجامع بین المللی و انجمنها دارد مورد بررسی قرار داد.

در چهل و دومین نشست کمیسیون سازمان ملل ۱۹۹۸ پیشنهاد شد که برنامه های ابتکاری توسط اعضای انجمن های بین المللی برای خاتمه دادن به خشونت علیه زنان انجام پذیرد. در پایان نشست، تصمیماتی برای پشتیبانی از سازمانهای غیر دولتی بدین شرح اتخاذ شد: مبارزه با خرید و فروش زنان و دختران به هر شکل ممکن، ترویج و پشتیبانی از حقوق کارگران مهاجر به ویژه زنان و کودکان و تشویق پژوهشهای هماهنگ درباره خشونت علیه زنان، بعد از کنفرانس پکن در سال ۱۹۹۹ موافقتنامه اختیاری براساس پیمان نامه حذف تمام اشکال خشونت علیه زنان در مجمع عمومی سازمان ملل اتخاذ شد و این حق را برای زنان قائل شد که برای مبارزه با خشونت علیه حقوق انسانی آنها از جمله خشونت های مبتنی بر جنسیت اقدام کنند. *مرکز پژوهش های علمی و مطالعات علوم انسانی*

خشونت های خانگی به ویژه ایراد ضرب و جرح توسط همسر رایجترین نوع خشونت علیه زنان است و حدود ۳۰٪ از زنان توسط همسرانشان مورد سوء استفاده قرار می گیرند. تجاوز و خشونت های خانگی بیش از بیماریهایی از قبیل سرطان سینه و رحم، زایمانهای دردناک، جنگ و تصادف سبب از بین رفتن سلامتی زنان ۲۴ - ۱۵ ساله می شود. کشورهای عضو سازمان

ملل و انجمنهای بین المللی در پاسخ به مصوبات کنفرانس پکن اقدامات موثری را برای مقابله با خشونت های خانگی انجام داده اند از جمله: در سوئد تصمیم گرفته شد خشونت همسران نیز مثل خشونت علیه غریبه ها تلقی شود. در اتریش، مجارستان، بلاروس، مکزیک، پرتغال تصمیم گرفته شد خشونت های جنسی شوهران به عنوان جرم تلقی شود. الجزایر و برونگی در ادارات پلیس خود بخشی به نام «بخش خشونت های خانگی» تاسیس کردند. ایسلند یک پروژه ۲۰ ساله را با هدف آموزش مردان خشن با عنوان «مردان مسوول» به وجود آوردند که توسط صلیب سرخ ایسلند هدایت می شد. در اسپانیا گروه های مستقل مدافع حقوق زنان می گویند: ۹۸٪ زنانی که هر ساله به دلیل خشونت های خانگی در اسپانیا مرده اند روند جدا شدن از همسرانشان را آغاز کرده بودند. با اینکه زنان شهری تحت خشونت در اسپانیا ۴٪ هستند این رقم در مناطق روستایی به ۳۰٪ می رسد. آمار رکشته شدگان *زنان اسپانیا به دست شوهرانشان در سال ۱۹۹۷ سی و سه نفر، سال ۱۹۹۸ سی و پنج نفر و در سال ۱۹۹۹، ۴۲ نفر و در ده ماهه نخست سال ۲۰۰۰، سی و هفت نفر بوده است.* در اسپانیا الان هر ۵ روز ۱ زن توسط همسرش به قتل می رسد و در انگلیس هر هفته ۲ زن تا به حال تقریباً ۶۰ میلیون زن که اغلب آنها در آسیا زندگی می کنند به خاطر کشتن بچه، سقط جنین، عدم تغذیه عمومی و یا عدم دسترسی به مراقبتهای بهداشتی به وسیله اطرافیان خود

کم و گور شده و جنازه شان بعداً پیدا شده است. حدود ۵۰٪ قتل زنان بنگلادشی توسط اقوام خود صورت می‌گیرد. در کنیا بیش از زن در هفته توسط اقوام همسر به قتل می‌رسند. در زامبیا هر هفته ۵ زن توسط اقوام نزدیک کشته می‌شوند. آمار خشونت‌های خانوادگی نشان می‌دهد که ۱ میلیون نفر از کل زنان دنیا مورد سوء استفاده و یا ضرب و جرح قرار می‌گیرند که ۷۰٪ این زنان توسط شوهران خود به قتل می‌رسند.

در آمریکا خشونت فیزیکی بر علیه زنان و ضرب و جرح آنان بزرگترین عامل آسیب‌رسانی به زنان در آمریکا است. در هر ۱۵ ثانیه یک زن در ایالات متحده آمریکا مورد ضرب و جرح قرار می‌گیرد و حدود یک چهارم جرم‌های ضرب و شتم یک زن می‌باشد، و ۲۰٪ از زنانی که قربانیان آدمکشی و قتل هستند توسط پسرانشان کشته می‌شوند. در ۲۶ ایالات آمریکا هر زنی به وسیله شوهرش مورد رفتار خشونت‌آمیز قرار گرفته است. در کانادا ۵۱٪ زنان خشونت‌های فیزیکی یا تهاجم جنسی را تجربه کرده‌اند که این خشونت‌ها در کانادا امری عادی به نظر می‌رسد. گفته می‌شود ظهور خشونت بر علیه زن به دلیل رفتار انحصار گرانه (خودخواهانه مرد)، حسادت و انتقاد از کارهای مربوط به امور خانه صورت می‌گیرد. در سال ۱۹۹۸ در آمریکای شمالی تحقیق انجام یافته نشان می‌دهد که از هر ۶ زن یکی خشونت یا رفتار خشونت‌آمیز و حشیانه را تجربه کرده‌اند که از این مجموعه ۲۲٪ زیر ۱۲ سال و

۳۲٪ زیر ۱۷-۱۲ سال بودند. مطالعات نشان می‌دهد که یک سوم زنها و دخترهایی که در کشورهای اتحادیه اروپایی زندگی می‌کنند در معرض خشونت مردها قرار گرفته‌اند. در آمریکا طی ۱۰ سال گذشته تجاوز جنسی در مقایسه با هر رفتار خلاف دیگری ۴ برابر افزایش یافته است و تخمین زده می‌شود که در هر ۱/۲ دقیقه یک زن در معرض تعرض جنسی قرار می‌گیرد بر این اساس حداقل از هر ۲ زن یکی مزاحمت جنسی را تجربه کرده و پیش بینی میشود که از هر ۳ زن یکی در طول زمان زندگیش قربانی تجاوز جنسی خواهد بود. میزان تجاوز جنسی در ایالات متحده آمریکا ۴ برابر آلمان و ۱۳ برابر انگلستان و ۲۰ برابر ژاپن است. در ۹ کشور آمریکای جنوبی فردی که تجاوز را انجام داده اگر با او ازدواج کند هیچ متع قانونی نخواهد داشت. در فرانسه ۲۵ هزار زن در طول سال مورد سوء استفاده جنسی قرار می‌گیرند. در آفریقای جنوبی روزانه ۴۷ زن مورد تجاوز قرار می‌گیرند. در نیوزلند ۲۰٪ زنان مورد آزار و اذیت قرار دارند. در بولیوی در سال ۲۰۰۲ حدود ۱۷٪ زنان زیر ۲۰ سال خشونت و تنبیه بدنی را تجربه کرده‌اند در مصر ۳۵٪ زنان پس از ازدواج توسط همسران مورد ضرب و جرح قرار می‌گیرند. در ترکیه ۳۵٪ زنان تجربه خشونت جنسی را دارند و ۴۲٪ زنان پاکستانی خشونت همسران را قبول کرده‌اند و ۸۲ میلیون دختر مابین ۱۷-۱۰ سال در این سنین ازدواج اجباری دارند. حدود ۷۰-۲۰٪ زنان هرگز سوء استفاده‌هایی را که از آنان



۵۹٪ قربانیان سفید پوست و ۳۶٪ سیاهپوست و ۵٪ سرخپوست و زردپوست بوده اند. حدود ۷۵٪ زنان مجرد و ۱۴٪ متأهل و ۸٪ مطلقه و ۲٪ بیوه و ۱٪ جدایی موقت بدون طلاق از همسران خود داشته اند. از نظر سنی حدود ۳۵٪ زنان قربانی ۳۰ - ۱۱ ساله بوده اند و ۳۷٪ ۲۳ - ۱۶ سال و ۱۶٪ بین ۲۵ - ۱۰ سال و ۹٪ از ۴۰ - ۳۱ سال سن داشته اند. همچنین ۷٪ آنها زیر ۱۰ سال و ۳٪ بین ۵۰ - ۴۱ سال و ۳٪ نیز بالای ۵۰ سال بوده اند. معمولاً متجاوزان سیاهپوست در ۷۰٪ موارد زنان سیاهپوست را برای تجاوز انتخاب می کنند و ۳۰٪ موارد نیز به زنان سفید پوست تجاوز می نمایند. اما مردان سفید پوست عموماً زنان سفید پوست را مورد هتک حرمت قرار می دهند. زنان سیاه پوستی که مورد تجاوز مردان سیاهپوست قرار گرفته اند نسبت به زنان سفید پوستی که مورد تجاوز مردان سیاهپوست واقع شده اند ۵۰٪ کمتر آثار صدمه بر بدنهای آنها نشان داده می شود که این امر نشانگر آن است که مردان سیاهپوست با زنان سفیدپوست خشونت بیشتری می کنند. همچنین موارد آسیب در تجاوزهای جنسی مردان سیاهپوست به زنان سیاهپوست بسیار کمتر از مواردی است که مردان سفید پوست به زنان سفید پوست تجاوز می کنند. به همین دلیل در کل، زنان سفید پوست آسیب پذیرتر از زنان سیاهپوست هستند. مجازات جرم تجاوز به عنف در ایران، تحت شرایطی قتل است و فرقی بین پیر و جوان ندارد. از لحاظ قانونی اگر

می شود گزارش نمی دهند که از آن میان ۴۷٪ زنان مصری هستند. در خیلی از کشورها چون آمریکا و انگلیس، استرالیا، ایرلند، اتریش و بنگلادش بسیاری از زنان هیچگاه خشونتها را اعلام نمی کنند. در کشور آمریکا حدود ۷٪ از جرایم همراه با خشونت را تجاوز به عنف تشکیل میدهد که از کل موارد، تنها ۲۰٪ آن مراجعه و گزارش می شود. از سال ۱۹۸۴ - ۱۹۷۵ حدود ۳۶٪ به موارد این جرایم اضافه شده و از سال ۱۹۸۶ - ۱۹۸۵ حدود ۲/۲ در طی ۱ سال افزایش داشته است.

در بیشتر مطالعات انجام شده بیشترین وقوع این جرم در فصل تابستان گزارش شده که ماه اوت (اواخر مرداد - اوایل شهریور) بیشترین تعداد مراجعه کنندگان را در بر می گرفته است. در زمستان از شیوع هتک ناموس در ایالات شمالی آمریکا کاسته می شود.

اما در ایالات حاشیه استوا چنین نیست. بیشترین موارد در کشور های غربی در تعطیلات آخر هفته رخ می دهد که ۷۵٪ آنها بین ساعت ۶ بعد از ظهر تا ۶ صبح بوده است. حدود ۱۱٪ زنان کشورهای غربی در طول تاریخ زندگی خود مورد تجاوز به عنف قرار می گیرند که در آمریکا در سال ۱۹۸۶، ۷۳ مورد در ۱۰۰۰۰ نفر زن بوده است. قربانیان جوان معمولاً از سوی فامیل دوستان و خویشاوندان مورد تهاجم و تجاوز قرار می گیرند. در حالی که در زنان بالای ۱۹ سال متجاوزان، افراد بیگانه هستند. در آمریکا

قصد تجاوز ثابت شود حتی بدون اینکه متجاوز موفق به انجام عمل شده باشد باز مجازات جرم تجاوز به عنف درباره او اجرا میشود. همچنین اگر تجاوز همراه با جنایت باشد جزو دلایل تشدید کننده مجازات به شمار می رود.

تجارت زن و دختر پدیده خشونت آمیز جنسی و روانی دیگری است که شدیداً رواج دارد. خرید و فروش زنان و دختران که بیشتر اوقات برای اهداف جنسی صورت می گیرد سالانه ۸ میلیارد دلار درآمد نصیب گروههای سازمان یافته ای میکند که به چنین اقداماتی دست می زنند و بدین ترتیب این داد و ستد را به یک تهدید جهانی تبدیل کرده اند. متأسفانه زنان و دختران فقیر هم اهداف اصلی این گروه هستند. براساس مطالعات اخیر بیش از ۱۳۵ میلیون زن و دختر در آفریقا برده جنسی شده و آسیب دیده اند. هر سال هم تقریباً به تعداد ۲ میلیون دختر به این آمار اضافه می شود. هر سال ۲ میلیون دختر ۱۵ - ۵ ساله از بازار تجارت جنسی سر در می آورند.

جنگ نیز زمینه خشونت فیزیکی و جنسی را شدیداً افزایش می دهد. در جنگ بوسنی به ۵۰ - ۲۰ هزار زن و دختر تجاوز شد و در کنگو در طول جنگ به ۵ هزار زن، در جنگ رواندا به ۲۰۰ هزار زن و در جنگ عراق به ۴۰۰ زن مطابق آمار گزارش شده تجاوز شده است. ضمن اینکه در طول جنگ کامبوج ۲۵۰۰۰۰ دختر و زن مجبور به ازدواج اجباری شده اند و در کل ۸۲۰۰۰۰۰۰

(میلیون) دختر مابین سن ۱۷ - ۱۰ سال در این سنین ازدواج اجباری داشته اند.

زندانی شدن زنان در آمریکا در طول ۱۰ سال گذشته بیش از ۲۰٪ افزایش داشته که ۵۴٪ آنان را زنان سیاهپوست تشکیل می دهد. بیش از ۹۰٪ زنان زندانی به طور متوسط ۱۰۰۰۰ دلار در آمد سالیانه داشته و ۶۶٪ این زندانیان قبل از حبس بیکار بوده اند. البته زنان نیز در مواردی در قبال خشونت شوهران خود عکس العمل خشونت آمیز نشان می دهند. ۹۳٪ از زنانی که شوهران خود را کشته بودند به وسیله آنها مورد ضرب و شتم قرار گرفته بودند و در ۶۷٪ از گزارشات علت قتل به خاطر حفاظت از خود و فرزندان خود ثبت شده است. زمان لازم نیز برای قتل شوهران تقریباً ۲ برابر بیشتر از زمانی بوده است که مردان برای کشتن زنان خود به کار گرفته اند.

بی خانمانی از مشکلات عدیده دیگر برای زن‌هاست. از بین زنانی که از نظر بدنی یا جنسی مورد سوء استفاده واقع شده اند ۸۹٪ بی خانمان بوده اند. و حدود ۳۴٪ از بی خانمانهای کشور آمریکا در سال ۱۹۹۱ خانواده های دارای فرزند بوده اند که این میزان یعنی ۳۴٪ نسبت به سال ۱۹۸۵ (حدود ۲۷٪) افزایش نشان می دهد و ۵۰٪ از بی خانمانها به دلیل عدم رسیدگی شوهران خود پولی جهت مراقبت و حمایت از کودکانشان پرداخت نمی کرده اند بلکه از اعانات یا کمکهای رفاهی دولتی استفاده می کرده اند.

وضعیت کلی بهداشت زنان جهان نشان می دهد که در سال ۲۰۰۳ تنها ۴۵ کشور جهان قوانین حمایتی زنان را تصویب کرده اند. در بسیاری از کشورها هنوز هیچ قانون مناسبی برای حمایت از زنان طرح نشده و بسیاری از جرایمی که در خصوص زنان به وقوع می پیوندد رسیدگی نمی شود. مثل: قتلهای ناموسی که در خیلی از کشورها صورت می گیرد از جمله در: ایران، ترکیه، سوریه، لبنان، مصر، اسرائیل، عمان، بنگلادش، ونزوئلا، اکوادور، گواتمالا و در مورد قوانین سوء استفاده های جنسی علیه زنان تنها در ۵۱ کشور جهان برای این برخوردها قوانین کشوری در نظر گرفته اند. خشونت جنسی علیه زنان در بسیاری از موارد موجب ابتلاء به بیماران ایدز می شود.

پوشش خانه های بهداشت در سال ۱۳۷۸ تا ۲۸ روزگی ۱۶/۲ نفر دختر و ۲۰/۲ نفر پسر و در میان کودکان زیر ۱ سال ۲۶/۱ نفر دختر و ۲۹/۹ نفر پسر و در میان کودکان زیر ۵ سال ۳۲/۱ نفر دختر و ۳۶/۵ نفر پسر در هر هزار تولد زنده بوده اند. آمار خودکشی دختران و زنان در سال ۱۳۷۸ شامل ۲۳۶ زن و دختر شهری و ۴۴۷ دختر وزن روستایی و در مجموع ۶۸۳ نفر بوده اند.

مطالب مطرح شده در این مقاله وضعیت نسبی زنان جهان را نشان می دهد اما آنچه در بیان آماری از وضعیت زنان به آن پرداخته نشده است تحلیلی بر این آمار است که انشاء الله فرصت کاشی به وسیله اندیشمندان فراهم آید و به این قسمت تحلیل، نتیجه گیری و پیشنهاد یا توصیه و دستور العمل اهم توجه کافی بشود.

**منابع:**

- ۱- روزنامه اطلاعات ۸۲.۱۲.۲۰
- ۲- مجله بهار ۹۷ نشریه ۲ شماره ۲
- ۳- دفتر امور بانوان وزارت کشور
- ۴- سالنامه آماری کشور - ۱۳۸۱ مرکز آمار ایران
- ۵- روزنامه شرق ۸۲.۱۳.۱۹
- ۶- فصلنامه فرهنگی مرکز امور مشارکت زنان، سال اول، دوره اول، شماره ۱، زمستان ۱۳۸۱
- ۷- روزنامه مای (نشریه داخلی قوه قضاییه) ۸۲.۱۲.۱۶

اما در مورد ایدز (این بیماری قرن ۲۱) کوئی عمان دبیر کل سازمان ملل اخیراً اعلام داشته است: زنان حداقل نیمی از مبتلایان جدید ویروس ایدز را تشکیل می دهند. در کشورهای آفریقایی افزون بر نیمی از مبتلایان، پسر هستند. میزان ابتلای زنان جوان کمتر از ۲۴ سال دو سوم مبتلایان را تشکیل می دهد و اگر به همین روال ادامه یابد زنان به زودی اکثر مبتلایان این بیماری را تشکیل خواهند داد. زنان مبتلا کمتر می توانند از نظر اقتصادی فعالیت کنند و غالباً از حق مسکن، داشتن احوال وارث و حتی خدمات بهداشتی مناسب نیز محروم می شوند. در ایران میزان مرگ و میر کودکان جمعیت روستایی تحت

۱۰- معاونت امور اجتماعی و توسعه مشارکت‌ها - مرکز امور

مشارکت زنان

۱۱- وزارت کشور اداره کل انتخابات

۱۲- روزنامه همشهری ۷۹.۱۱.۲ و ۷۹.۱۲.۱۴ و ۱۳۸۰.۱.۲۶

۸- مرکز گسترش شبکه و توسعه مدیریت خدمات

بهداشتی درمانی

۹- معاونت انفورماتیک سازمان مدیریت و برنامه ریزی

کشور

- 1- Copyright 2001 women s Healthweekly via News Rx  
2-2001 APR 19 - (News Rx . Com & .News Rx. Net)  
3-2001 ARP 16 - (News Rx . Com & .News R . net)  
4- WDNET - WOMEN IN DEVELOPMENT NET work:  
<http://www.Focusint.com/statrias.htm>.  
5- Women s International Network News spring 97 vol . 23 Issue 2 p84.1p.  
6- Women s Health weekly 8/12/96 p11 1p  
7- Women s International Network News winter 96 vol.22 Issue 1 p68 1p.  
8- Women s International Network News Autumn 95 vol .21 Issue 4 p20 1p.  
9- Women: Some vital statistics . UNESCO sources jul/Aug 95 Issue 71 p12 2p 4graphs (AN9510273315)  
10- The world s woment 1995: Trends and statistics. Women s International Network News Summer 95 vol 21 Issue p5 3p AN9509080581)  
11- Women in the united states : Some facts and statistics . Women s International Network News Autumn 93 vol . 19 Issue4 p71. 1p(AN9611123591)  
12- Bolivia: Some statistics women. Women s International Network Netws summer 93 vol 19 Issue 3 p71 1/3p (AN9611126606)  
13- Encouraginh new statistics on women. Women in Business Mar/Apr93.vol 45 Issue 2p5 1/6p 1C (AN9303250115)  
14- USA:some statistics on violence against women . Women s International Network News Summer 92 vol 18 Issue 3 p40 1/3p(AN9611020302)  
15- United Notion - The world s women 1970 - 1990 trends and statistics . Womens International Network Newsx summer 91 vol . 71 Issue 3 p2 3p 3bw (AN9611125203)  
16- European Community : women in graphics / women in statistics . by : prontzy ski Isabell . Women s International Network News spring 90 vol . 16 Issue 2 p60 1p . 1 chart : (AN9611126241)  
17- women s International Network News Spring 90 vol 16Issue 2 p60 1pItem : 9611126241  
18- Narratives withen numbers " women crime and judicial statis tics in Lmperial Russia 1834 - 1913  
19- Canadian journal of criminology : jul 95 vol . 35 Issue 3 p281 . 24p 6charts.  
20- Journal of women s History :spring 92 vol . 35 Issue 1 p14 23p American statisticion : May 90 . vol.44 Issue 2 p747p 9bw.  
21- women s international network news 01457985 spring 97.vol 23 Issue 2.  
22- women s international network news spring 97 . vol .23 Issue 2 p84 1p.  
23- Women s halth weekly 8/12/96 p11 1p  
24- WOMEN IS STATISTICS: TURKEY 1995 Women s International Network News 01457985 winter 96 vol 22 Issue 1 p68 1p.  
25- women s internationalnetwork news winter 96 vol 22 Issue 1 p68 1p.  
26- THE WORLDS WOMEN 1995: TRENDS AND STATISTICS womwn s international network news 01457985 Autumn 95 vol . 27 Issue 4.  
27- Basics Applied social psychology : Jun 93 vol.14Issue 2 p171 22p.  
28- Child Development: Dec 91 vol . 62 Issue 6. P1279 14p 5charts.  
29- Jurnal of psychology : May 88 vol 122 Issue 3 P243 6P.1chart.